



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 140/2019- 17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojмира Mamojku (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou IURISTICO s. r. o., Štefánikova 26, Košice, za ktorú koná advokát a konateľ JUDr. Matej Kukura, PhD., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 49, ako aj čl. 12 a čl. 13 ods. 3 v spojení s čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Asan 24/2018 z 5. marca 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 49, ako aj čl. 12 a čl. 13 ods. 3 v spojení s čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Asan 24/2018 z 5. marca 2019 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“).

2. Z podania a jeho príloh vyplynulo, že sťažovateľka je žalobkyňou v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Národného inšpektorátu práce (ďalej len „žalovaný“) č. OPS/BEZ/2017/3434, O-128/2017 z 26. apríla 2017 (ďalej len „rozhodnutie žalovaného“), ktoré bolo vedené na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 5 Sa 20/2017. Krajský súd jej žalobu zamietol rozsudkom z 25. apríla 2018. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť, ktorú najvyšší súd rozsudkom zamietol.

3. Rekapitulujúc doterajší priebeh konania pred správnymi orgánmi, v ústavnej sťažnosti sťažovateľka uvádza, že v správnom súdnictve jej zodpovednosť nie je daná a rozhodnutie o treste je okolnostiam prípadu neprimerané. Jej námietky spočívali v tom, že žiadala aplikovať materiálny korektív, brojila proti záveru o spôsobení závažných sociálnych dôsledkov, namietala nerovné a diskriminačné zaobchádzanie, fakultatívnosť ukladania pokút a ich výšku a porušenie procesných princípov v administratívnom konaní.

4. Sťažovateľka ďalej cituje v ústavnej sťažnosti závery najvyššieho súdu k jej námietkam uvedeným v bode 3, judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a tvrdí, že v danom prípade „*nedošlo k naplneniu skutkovej podstaty správneho deliktu*“. V podstatnom namieta, že nespôsobilá svojím trom zamestnancom (nevyplatené mzdové zvýhodnenie za prácu nadčas a neúplné poskytnutie náhrady mzdy vzhľadom na konkrétne sumy) závažné sociálne dôsledky a závažné

porušenie pracovnoprávnych predpisov, ako to uzavrel žalovaný. Sťažovateľka svojím nezavineným konaním bola aj diskriminovaná oproti iným subjektom a v činnosti žalovaného neexistuje žiadna jednotná prax, ktorá by zabezpečovala, že podobné porušenia budú trestané podobne.

5. Na základe uvedeného sa domáha, aby ústavný súd nálezom rozhodol o porušení jej označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu (bod 2), ktorý následne žiada zrušiť a navrhuje vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem toho sa sťažovateľka v texte ústavnej sťažnosti domáha aj úhrady trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

12. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval, preskúmal, či obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 39, § 43 a § 123) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd zistil, že v okolnostiach prípadu existuje dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

13. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy

o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú [čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012)].

14. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 152 ods. 4 ústavy) (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

15. Z konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

16. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavnoprávnou požiadavkou je tiež to, aby všeobecnými súdmi vydané rozhodnutia boli riadne, zrozumiteľné a logicky odôvodnené.

17. Podstatou námietok sťažovateľky sú jej tvrdenia o porušení jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodov uvedených v časti I bodoch 3 a 4.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

19. Ústavný súd si pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru ESELP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

20. Ústavný súd zistil, že Inšpektorát práce Košice rozhodnutím č. 524/16/Or zo 4. januára 2017 uložil sťažovateľke pokutu 2 000 € (teda v spodnej hranici zákonnej sankcie, pozn.) podľa osobitného predpisu za porušenie § 121 ods. 1 Zákonníka práce za to, že svojím trom zamestnancom neposkytla *„mzdové zvýhodnenie v sume 25 % ich priemerného zárobku za prácu nadčas dňa 06.03.2016“*, a za porušenie § 122 ods. 3 Zákonníka práce náhradu mzdy *„v sume ich priemerného zárobku za deň štátneho sviatku (28.03.2016), ktorý podľa rozvrhu pracovných zmien pripadol na ich obvyklý pracovný deň“*.

21. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie, ktorému žalovaný nevyhovel a svojím rozhodnutím potvrdil prvostupňové rozhodnutie inšpektorátu. Nespokojná sťažovateľka sa ďalej bránila žalobou v správnom súdnictve. Ústavný súd mal k dispozícii všetky rozhodnutia a po preštudovaní ich odôvodnení a námietok sťažovateľky

konštatuje, že aj keď sa javia na prvý pohľad ako dôvodné, na druhej strane vzhľadom na uloženie sankcie za porušenie dvoch ustanovení Zákonníka práce, ktoré boli sťažovateľkou akceptované, ktorá si priznala chybu a aj odstránila nedostatky, už nemožno až tak akceptovať jej tvrdenie, že v okolnostiach daného prípadu sa jej nezdá výška uloženej pokuty, pretože nedošlo podľa jej názoru k veľkému zásahu do práv jej zamestnancov (sťažovateľka je organizačná zložka veľkej medzinárodnej spoločnosti so základným imaním 58 mil. € a naozaj jej bola uložená iba na zákonnej spodnej hranici 2 000 € a pritom inšpektoráty môžu ukladať pokuty až do výšky 100 000 €). Ústavný súd tu nie je na to, aby posudzoval právny názor všeobecného súdu, či naozaj išlo o závažné alebo menej závažné porušenie Zákonníka práce, ako to rozporuje a navrhuje sťažovateľka (v podmienkach Slovenskej republiky sa blíži suma uloženej pokuty bagateľnej sume, kde ústavný súd poskytuje ústavnoprávnu ochranu len v celkom výnimočných prípadoch, ak ústavná sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu, resp. intenzite, pričom podľa názoru ústavného súdu v jej veci ako právnickej osoby s vysokým základným imaním určite o takýto výnimočný prípad zjavne nejde, pozn.).

22. Najvyšší súd, ktorý rozhodoval o kasačnej sťažnosti sťažovateľky, podľa názoru ústavného súdu neodoprel sťažovateľke právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, resp. právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a je tu preto aj vzhľadom na vyčerpávajúce, jasné a zrozumiteľné rozhodnutie najvyššieho súdu na 18 stranách, ktorého obsah sťažovateľka dobre pozná a iba sa s ním nestotožňuje, dôvod na odmietnutie sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde už pri jej predbežnom prerokovaní pre jej zjavnú neopodstatnenosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu totiž obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvostupňové konanie pred krajským súdom, alebo správnych orgánov, a ústavný súd nezistil, že by tieto závery najvyššieho súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené (bližšie pozri body 22 až 53). V tejto súvislosti pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania.

Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

23. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). O taký prípad tu však nejde.

24. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka namieta aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy, keďže jej sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu vydanému najvyšším súdom v rámci správneho súdnictva, ústavný súd považuje za potrebné poukázať aj na povahu a špecifiká správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahrádzať činnosť orgánov verejnej správy, ale „len“ preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, teda preskúmať to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených v návrhu rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy. Treba preto vziať do úvahy, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutých rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, t. j. orgánov, ktoré netvorí súčasť sústavy súdov (m. m. IV. ÚS 127/2012, II. ÚS 784/2015, II. ÚS 737/2015).

25. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá v časti namietaného porušenia označených práv v bode 18, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími súvisiacimi článkami ústavy a dohovoru, ktoré sťažovateľka popri týchto právach namietala.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2019

Mojmír Mamojka
predseda senátu